

María-Isabel
Viana-Orta
Joan María
Senent
George Camacho

La titulació d'Educació Social a Espanya. Anàlisi comparada d'algunes de les seves característiques

Recepció: 04/07/19 Acceptació: 11/11/19

Resum

L'educació social és una professió molt jove a Espanya, la formació inicial arriba a la universitat per primera vegada el 1991 amb la implantació de la diplomatura i la posterior modificació i conversió en grau. L'objectiu d'aquest article ha estat realitzar una anàlisi comparada d'algunes de les característiques de l'actual grau d'Educació Social a les universitats espanyoles. S'han analitzat algunes qüestions generals (centres que l'imparteixen, places que s'ofereixen, nota de tall i preu del crèdit) tant en universitats públiques com privades i, pel que fa a les universitats públiques, algunes qüestions més relacionades amb el pla d'estudis (existència o no de mencions al títol, necessitat o no d'acreditar una llengua estrangera i distribució de crèdits). Un cop feta l'anàlisi, s'han observat diferències significatives en totes les variables analitzades, tant les de caràcter general (el número de places, la nota de tall i el preu del crèdit) com les relacionades amb el pla d'estudis (l'existència de mencions, la necessitat d'acreditar una llengua estrangera per a l'obtenció del títol i la distribució de crèdits entre bàsics, obligatoris, optatius, de pràctiques externes i de treball final de grau).

Paraules clau

Educació social, educació comparada, plans d'estudi, educació superior.

La titulación de Educación Social en España. Análisis comparado de algunas de sus características

La educación social es una profesión muy joven en España, cuya formación inicial llega a la universidad por primera vez en 1991 con la implantación de la diplomatura y su posterior modificación y conversión en grado. El objetivo de este artículo ha sido realizar un análisis comparado de algunas de las características del actual grado de Educación Social en las universidades españolas. Se han analizado algunas cuestiones generales (centros que lo imparten, plazas ofertadas, nota de corte y precio del crédito) tanto en universidades públicas como privadas y, centrándose en las universidades públicas, algunas cuestiones más relacionadas con el plan de estudios (existencia o no de menciones al título, necesidad o no de acreditar una lengua extranjera y distribución de créditos). Tras el análisis se han observado diferencias significativas en todas las variables analizadas, tanto las de carácter general (el número de plazas, la nota de corte y el precio del crédito) como las relacionadas con el plan de estudios (la existencia de menciones, la necesidad de acreditar una lengua extranjera para la obtención del título y la distribución de créditos entre básicos, obligatorios, optativos, de prácticas externas y de trabajo final de grado).

Palabras clave

Educación social, educación comparada, planes de estudio, educación superior.

The degree in Social Education in Spain: comparative analysis of certain characteristics

Social Education is a very young profession in Spain, with initial training in the subject reaching universities for the first time only in 1991 with the introduction of the diploma, which was subsequently changed and converted into a degree. The purpose of this paper is to conduct a comparative analysis of some of the characteristics of the current degree in Social Education at Spanish universities. General issues are discussed (schools teaching the degree, number of places, cut-off score and cost of credits) with regard to both state and private universities, after which the focus is on the curriculum (existence of mentions or need to accredit knowledge of a foreign language, distribution of credits, etc.). This discussion reveals several significant differences in all the variables analysed, both those of a more general nature, such as the number of places, the cut-off grade and the cost of credits, and those related to the curriculum, such as the existence of mentions, the need to accredit a foreign language to obtain the degree and the distribution of credits between basic, compulsory, optional, work practice and thesis.

Keywords

Social education, comparative education, curriculum, higher education.

Com citar aquest article:

Viana-Orta, M. I.; Senent, J. M.; Camacho, G. (2019).

La titulació d'Educació Social a Espanya. Anàlisi comparada d'algunes de les seves característiques.

Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa, 73, 153-168.

▲ Introducció

L'educació social arriba a les universitats espanyoles per primera vegada a principis dels anys noranta amb l'aprovació del Reial Decret 1420/1991, de 30 d'agost, pel qual es va establir, d'una banda, la diplomatura d'Educació Social amb una durada de tres anys i una càrrega de cent vuitanta crèdits i, d'altra banda, les directrius generals pròpies dels seus plans d'estudis en relació amb els àmbits d'intervenció propis i amb les matèries que havien de considerar obligatòries (Vilar, 2018). Per a tots els professionals formats abans d'aquesta data i que realitzaven tasques pròpies de la nova diplomatura, es van dur a terme diferents solucions pràctiques fins a arribar a l'aprovació del Reial Decret 168/2004, de 30 de gener, d'equivalències de determinats títols en matèria d'educació social i el títol oficial de diplomad en Educació Social.

Uns anys després de posar en marxa el grau d'Educació Social a les universitats espanyoles, es travessa un moment de reflexió interna per part de les universitats i de revisió i acreditació externa per part de l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA)

Posteriorment, en la primera dècada del nou segle i igual que a la resta de titulacions, la diplomatura d'Educació Social va afrontar una reforma estructural i curricular amb la creació de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), fet que va suposar el pas de la diplomatura al grau. Pel que fa a aspectes organitzatius, es va convertir en una formació de quatre anys acadèmics amb una càrrega de dos-cents quaranta crèdits i, pel que fa a aspectes curriculars, va suposar també un esforç per part de les diferents universitats per adaptar-la a l'EEES. També van ser uns anys en què es va escriure molta literatura relativa a la formació dels educadors socials des de diferents enfocaments i amb l'interès centrat en diferents aspectes: posant l'accent en la construcció de la professió (Sáez, 2005); posant en diàleg teoria i pràctica (Úcar, 2011; Vilar, Planella i Galcerán, 2003); volent aprofitar l'experiència prèvia de la diplomatura per enfocar millor la construcció del grau (Caride, 2007); partint de les nombroses dificultats i reptes que suposava la construcció de l'EEES (Caride, 2008; March, 2007; Pallisera i Fullana, 2011); fent propostes metodològiques o d'enfocament (Forés, 2014; García Molina i Sáez, 2011; Moral, 2014; Pérez-de-Guzmán i Bas-Peña, 2014; Rodríguez, 2007); centrant-se en l'enfocament per competències (De-Juanas, Limón i Melendro, 2014; Sáez, 2009); amb la intenció de crear espais de reflexió (Herrera, 2010; Losada-Puente, Muñoz-Cantero i Espiñeira-Bellón, 2015; Medel, 2014; Ortega, Caride i Úcar, 2013; Panchón, 2011); presentant la formació des d'una perspectiva comparada (Senent, 2008; 2011a; 2011b); o, fins i tot, centrant-se en la formació en altres països o regions (Azevedo i Correira, 2013; Bergmar, 2011; Correira, Martins Acevedo i Delgado, 2014; Gojová, Holasová, Chytil, Keller, Krausová i Sykorová, 2011; Littlechild i Lyons, 2011; Lozupone, 2014; Puhl, 2011; Rocha i Camacho, 2009; Senent, 1994 i 2011c; Teixeira, 2014).

Uns anys després de posar en marxa el grau d'Educació Social a les universitats espanyoles, es travessa un moment de reflexió interna per part de les universitats i de revisió i acreditació externa per part de l'Agència Nacio-

nal d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA). Tot això ha donat lloc ja, i continuarà donant lloc, a modificacions dels plans d'estudi per part d'algunes universitats (la Universitat d'Oviedo i la Universitat de Lleida el 2013; la Universitat de Màlaga el 2014; la Universitat de Huelva el 2016, etc.).

En aquest context, en el curs 2018-2019, un total de quaranta-tres centres imparteixen el grau d'Educació Social (trenta-tres universitats públiques en centres propis, quatre universitats públiques en centres adscrits i sis universitats privades en centres propis), en tots els casos amb una durada de quatre anys i una càrrega de dos-cents quaranta crèdits ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System). En aquest treball es presenta una primera aproximació al grau d'Educació Social a Espanya a través d'una anàlisi comparada que es delimita a continuació.

Objectiu i delimitació de la recerca

Objectiu de la recerca

Amb la finalitat d'aprofundir en el coneixement de la formació que reben els professionals de l'Educació Social a Espanya, l'objectiu d'aquest treball és realitzar una anàlisi comparada d'algunes de les característiques del grau d'Educació Social a les universitats espanyoles.

L'objectiu d'aquest treball és realitzar una anàlisi comparada d'algunes de les característiques del grau d'Educació Social a les universitats espanyoles

Delimitació de la recerca

Per a fer l'anàlisi comparada s'ha partit del mètode comparatiu de caràcter deductiu que, proposat inicialment per Hilker i Bereday, des d'aleshores ha rebut aportacions de diferents comparatistes (Caballero, A., Manso, J., Matarranz, M., Valle, J. M., 2016; García Garrido, 1990; Ferrer, 2002; Martínez Usarralde, 2003 i 2006). En primer lloc, s'han analitzat algunes qüestions generals de l'oferta del grau a totes les universitats espanyoles, tant públiques com privades, com són el nombre i el tipus de centres en què s'imparteix, el nombre de places que s'ofereix, la nota de tall i el preu del crèdit. En segon lloc, centrant-se en les universitats públiques, s'han analitzat algunes qüestions relacionades amb el pla d'estudis, com ara l'existència o no de mencions al títol, la necessitat o no d'acreditar el coneixement d'una llengua estrangera per a l'obtenció del títol i la distribució de crèdits entre bàsics, obligatoris, optatius, de pràctiques externes i de treball final de grau (TFG).

Per a la recollida d'informació s'han consultat fonts secundàries i s'han obtingut les dades de les pàgines web oficials del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport i de cadascuna de les universitats i dels centres.

Resultats i discussió

Taula 1: Característiques generals del grau d'Educació Social a totes les universitats espanyoles (curs 2018-2019)

Universitat (ordenades de més a menys nota de tall)	Centre	Tipus d'universitat o centre	Oferta de places	Nota de tall	Preu del crèdit
Universitat Autònoma de Barcelona	Facultat de Ciències de l'Educació	Pública/Propi	80	9,202	25,27 €
Universitat del País Basc/ Euskal Herriko Unibertsitatea	Facultat d'Educació de Bilbao	Pública/Propi	100	9,104	14,39 €
Universitat Complutense de Madrid	Facultat d'Educació	Pública/Propi	110	8,803	21,39 €
Universitat del País Basc/ Euskal Herriko Unibertsitatea	Facultat d'Educació, Filosofia i Antropologia (Sant Sebastià)	Pública/Propi	80	8,71	14,39 €
Universitat de Barcelona	Facultat d'Educació	Pública/Propi	180	8,665	25,27 €
Universitat Rovira i Virgili	Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia	Pública/Propi	50	8,288	25,27 €
Universitat de Girona	Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia	Pública/Propi	60	8,245	25,27 €
Universitat Pablo de Olavide (Sevilla)	Facultat de Ciències Socials	Pública/Propi	60	8,15	12,62 €
Universitat de València (Estudi General)	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	Pública/Propi	160	8,04	14,96 €
Universitat de Las Palmas de Gran Canaria	Facultat de Ciències de l'Educació	Pública/Propi	65	7,904	10,93 €
Universitat de Còrdova	Facultat de Ciències de l'Educació	Pública/Propi	65	7,777	12,62 €
Universitat de Màlaga	Facultat de Ciències de l'Educació	Pública/Propi	65	7,62	12,62 €
Universitat de Santiago de Compostel·la	Facultat de Ciències de l'Educació	Pública/Propi	68	7,58	9,85 €
Universitat de Granada	Facultat de Ciències de l'Educació	Pública/Propi	135	7,505	12,62 €
Universitat de Lleida	Facultat d'Educació, Psicologia i Treball Social	Pública/Propi	80	7,496	25,27 €
Universitat de A Coruña	Facultat de Ciències de l'Educació	Pública/Propi	80	7	9,85 €
Universitat de Salamanca	Facultat d'Educació	Pública/Propi	75	6,767	17,61 €
Universitat de Múrcia	Facultat d'Educació	Pública/Propi	124	6,714	14,38 €
Universitat d'Almeria	Facultat de Ciències de l'Educació	Pública/Propi	71	6,58	12,62 €
Universitat de Lleó	Facultat d'Educació	Pública/Propi	40	6,57	17,61 €
Universitat d'Extremadura	Facultat de Formació del Professorat	Pública/Propi	85	6,404	12,33

Universitat de Jaén	Facultat d'Humanitats i Ciències de l'Educació	Pública/Propi	75	6,244	12,62 €
Universitat Complutense de Madrid	Centro de Enseñanza Superior en Humanidades y Ciencias de la Educación Don Bosco	Pública/Adscrit	30	5,889	-
Universitat de Huelva	Facultat d'Educació, Psicologia i Ciències de l'Esport	Pública/Propi	106	5,665	12,62 €
Universitat de Vigo	Facultat de Ciències de l'Educació	Pública/Propi	75	5,65	9,85 €
Universitat Autònoma de Madrid	Centre Superior d'Estudis Universitaris La Salle	Pública/Adscrit	60	5,474	-
Universitat de Burgos	Facultat d'Educació	Pública/Propi	70	5,169	17,61 €
Universitat d'Alcalà	Centre Universitari Cardenal Cisneros	Pública/Adscrit	50	5,128	-
Universitat de les Illes Balears	Facultat d'Educació	Pública/Propi	120	5,068	16,21 €
Universitat de Castella-La Manxa	Facultat de Ciències Socials a Talavera de la Reina	Pública/Propi	60	5,004	14,58 €
Universitat de Castella-La Manxa	Facultat de Ciències de l'Educació i Humanitats (Cuenca)	Pública/Propi	70	5	14,58 €
Universitat de Granada	Facultat de Ciències de l'Educació i de l'Esport de Melilla	Pública/Propi	70	5	12,62 €
Universitat de Granada	Facultat d'Educació, Economia i Tecnologia de Ceuta	Pública/Propi	70	5	12,62 €
Universitat d'Oviedo	Facultat Padre Ossó	Pública/Adscrit	42	5	-
Universitat de Valladolid	Facultat d'Educació de Palència	Pública/Propi	40	5	17,61 €
Universitat de Valladolid	Facultat d'Educació i Treball Social	Pública/Propi	40	5	17,61 €
Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya	Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes	Privada/Propi	55	5	-
Universitat Catòlica de València San Vicente Màrtir	Facultat de Magisteri y Ciències de l'Educació	Privada/Propi	-	-	-
Universitat de Deusto	Facultat de Psicologia i Educació	Privada/Propi	-	-	-
Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED)	Facultat d'Educació	Pública/Propi	Sin límite	-	14,80 €
Universitat Pontifícia de Salamanca	Facultat d'Educació	Privada/Propi	-	-	-
Universitat Ramon Llull	Facultat d'Educació Social y Treball Social Pere Tarrés	Privada/Propi	110	-	-
Universitat Oberta de Catalunya (UOC)	Universitat Oberta de Catalunya	Privada/Propi	1.000	-	-

Font: QEDU, Qué Estudiar y Dónde en la Universidad, pàgina web del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports.

Durant el curs 2018-2019, el grau s'imparteix en un total de 43 centres, 33 centres propis d'universitats públiques, 4 centres adscrits a universitats públiques i 6 centres propis d'universitats privades

Com es pot observar a la taula 1, durant el curs 2018-2019, el grau s'imparteix en un total de 43 centres, 33 centres propis d'universitats públiques, 4 centres adscrits a universitats públiques i 6 centres propis d'universitats privades.

Pel que fa a el nombre de places que s'ofereixen, s'observa que oscil·la entre un mínim de 30 i un màxim de 180, a les universitats presencials, i un nombre molt superior a les universitats a distància (UNED i UOC). S'observa que s'ofereixen menys de 80 places en el 55,81% dels casos (n=24); 80 o més places en el 37,21% dels casos (n=16); i que el 6,97% (n=3) no ofereix aquesta dada.

Pel que fa a la nota de tall, s'observa que oscil·la entre un màxim de 9,202 i un mínim de 5 sobre 14, i hi ha un 13,95% de centres (n=6) que no proporcionen aquesta dada. S'observa entre les notes de tall més altes un bon nombre d'universitats catalanes i basques.

Quant al preu del crèdit, oscil·la entre els 25,27 € de les universitats catalanes i els 9'85 € de les gallegues. Destaca la diferència significativa, que arriba gairebé a triplicar el preu segons la comunitat autònoma.

Taula 2: Mencions al títol a les universitats públiques

Universitat (per ordre alfabètic)	Mencions	
	Núm. / No	Observacions
Universitat de A Coruña	No	-
Universitat d'Almeria	No	-
Universitat Autònoma de Barcelona	3	Tres mencions: <ul style="list-style-type: none"> • Formació general • Educació de nens i joves • Educació d'adults • Educació sociocomunitària Les mencions són itineraris que es fan constar al Suplement Europeu al Títol (SET). Els estudiants que vulguin aprofundir la seva formació en algun dels tres àmbits específics en els quals se centra la titulació podran realitzar una menció de trenta crèdits, cursant les assignatures optatives corresponents (s'ofereixen cinc optatives en cada
Universitat de Barcelona	No	-
Universitat de Burgos	No	-
Universitat de Castella-La Manxa (Facultat de Ciències de l'Educació i Humanitats a Cuenca)	2	Dues mencions, s'indica en cada cas la totalitat d'optatives que s'han d'escollir: <ul style="list-style-type: none"> • Intervenció socioeducativa • Educació social en institucions educatives
Universitat de Castella-La Manxa (Facultat de Ciències Socials a Talavera de la Reina)	2	Dues mencions, s'indica en cada cas la totalitat d'optatives que s'han d'escollir: <ul style="list-style-type: none"> • Animació i gestió sociocultural • Integració i promoció social
Universitat Complutense de Madrid	No	-
Universitat de Còrdova	No	-
Universitat d'Extremadura	No	-
Universitat de Girona	No	-

Universitat de Granada (Facultat de Ciències de l'Educació)	No	No hi ha mencions, però les optatives estan organitzades al voltant de cinc mòduls relacionats amb les especialitats possibles del grau: <ul style="list-style-type: none"> • Acció socioeducativa per al desenvolupament comunitari • Educació social, intercultural i globalització • Àmbits d'actuació preferent en educació social • Atenció familiar, escolar i comunitària • Atenció especialitzada en gent gran
Universitat de Granada (Facultat d'Educació, Economia i Tecnologia de Ceuta)	No	No hi ha mencions, però les optatives estan organitzades al voltant de quatre mòduls relacionats amb les especialitats possibles del grau: <ul style="list-style-type: none"> • Acció socioeducativa per al desenvolupament comunitari • Educació social i intercultural • Àmbits d'actuació preferent en educació social • Atenció familiar, escolar i comunitària
Universitat de Granada (Facultat d'Educació i Humanitats de Melilla)	No	No hi ha mencions, però les optatives estan organitzades al voltant de cinc mòduls relacionats amb les especialitats possibles del grau: <ul style="list-style-type: none"> • Acció socioeducativa per al desenvolupament comunitari • Educació social, intercultural i globalització • Àmbits d'actuació preferent en educació social • Atenció familiar, escolar i comunitària • Atenció especialitzada en gent gran
Universitat de Huelva	No	-
Universitat de Jaén	No	-
Universitat de Las Palmas de Gran Canaria	No	-
Universitat de Les Illes Balears	No	-
Universitat de Lleó	No	-
Universitat de Lleida	No	-
Universitat de Màlaga	No	-
Universitat de Múrcia	No	-
Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED)	2	Dues mencions: <ul style="list-style-type: none"> • Animació sociocultural i desenvolupament comunitari (cal triar almenys tres optatives de 6 ECTS d'un llistat específic per a aquesta menció de set optatives, una de les quals, en anglès) • Atenció a persones en risc d'exclusió social (cal triar almenys tres optatives de 6 ECTS d'un llistat específic per a aquesta menció de deu optatives, una de les quals, en anglès)
Universitat Pablo de Olvide (Sevilla)	No	-
Universitat del País Basc (Escola Universitària de Magisteri de Bilbao)	No	No té mencions vinculants. Per poder obtenir alguna de les dues especialitats següents, és obligatori superar trenta crèdits d'entre les optatives, seguint les suggerides de manera obligatòria per a cadascuna de les especialitats: <ul style="list-style-type: none"> • Dinamització social i treball comunitari • Inclusió social
Universitat del País Basc (Facultat d'Educació, Filosofia i Antropologia de Sant Sebastià)	No	-
Universitat Rovira i Virgili (Tarragona)	5	Cinc mencions, per a cada menció s'ofereixen cinc optatives de 6 ECTS cadascuna (trenta crèdits cada menció) que es cursen a 4t: <ul style="list-style-type: none"> • Intervenció socioeducativa en desadaptació social • Intervenció socioeducativa en infància i famílies • Animació sociocultural • Mediació i gestió de conflictes • Intervenció socioeducativa en contextos multiculturals
Universitat de Salamanca	No	-
Universitat de Santiago de Compostel·la	No	-

Universitat de València	No	-
Universitat de Valladolid (Facultat d'Educació i Treball Social)	No	-
Universitat de Valladolid (Facultat d'Educació a Palència)	No	-
Universitat de Vigo	No	-

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació que s'ofereix a les pàgines web de les universitats.

84,84% de les universitats no ofereix un grau amb mencions i només el 15,15% ofereix aquesta possibilitat

Les mencions són itineraris que es fan constar al Suplement Europeu al Títol (SET). Com es pot observar a la taula 2, el 84,84% (n=28) de les universitats no ofereix un grau amb mencions i només el 15,15% (n=5) sí que ofereix aquesta possibilitat. Entre les que l'ofereixen, el número de mencions varia entre un mínim de 2 i un màxim de 5. Cal destacar que no hi hagi coincidència en cap de les mencions que s'ofereixen.

Com també es pot observar, hi ha un 12,12% (n=4) de centres que, tot i que no ofereix mencions, sí que conté diferents itineraris, mòduls o especialitats al voltant dels quals organitza les seves optatives.

Taula 3: Acreditació d'una llengua estrangera a les universitats públiques

Universitat (per ordre alfabètic)	Acreditació d'una llengua estrangera	
	Sí / No	Observacions
Universitat de A Coruña	No	-
Universitat d'Almeria	Sí	Cal acreditar un B1 de coneixements d'una llengua estrangera entre les expressament reconegudes per la Universitat (anglès, francès, alemany, italià, portuguès, grec, xinès, etc.)
Universitat Autònoma de Barcelona	No	-
Universitat de Barcelona	No	-
Universitat de Burgos	No	-
Universitat de Castella-La Manxa (Facultat de Ciències de l'Educació i Humanitats a Cuenca)	No	-
Universitat de Castella-La Manxa (Facultat de Ciències Socials a Talavera de la Reina)	No	-
Universitat Complutense de Madrid	No	-
Universitat de Còrdova	Sí	Cal acreditar un nivell B1 d'una llengua estrangera
Universitat d'Extremadura	No	-
Universitat de Girona	No	A 3r s'estableixen 6 ECTS de reconeixement acadèmic (es reconeixen sis crèdits per realitzar cursos o activitats d'una llista taxativa que inclou formació relacionada amb idiomes, teatre, esport i música)
Universitat de Granada (Facultat de Ciències de l'Educació)	Sí	Abans de sol·licitar el títol cal acreditar un nivell B1 en una llengua estrangera (pot ser en qualsevol llengua estrangera que tingui exàmens oficials: anglès, francès, alemany, italià, portuguès, grec, finès, txec, xinès, etc.)

Universitat de Granada (Facultat d'Educació, Economia i Tecnologia de Ceuta)	Sí	Abans de sol·licitar el títol cal acreditar un nivell B1 en una llengua estrangera (pot ser en qualsevol llengua estrangera que tingui exàmens oficials: anglès, francès, alemany, italià, portuguès, grec, finès, txec, xinès, etc.)
Universitat de Granada (Facultat d'Educació i Humanitats de Melilla)	Sí	Abans de sol·licitar el títol cal acreditar un nivell B1 en una llengua estrangera (pot ser en qualsevol llengua estrangera que tingui exàmens oficials: anglès, francès, alemany, italià, portuguès, grec, finès, txec, xinès, etc.)
Universitat de Huelva	No	-
Universitat de Jaén	No	-
Universitat de Las Palmas de Gran Canaria	No	No cal acreditar llengua estrangera, però hi ha una assignatura a 3r obligatòria de 6 ECTS, que és "Anglès en contextos socioeducatius B1+"
Universitat de Les Illes Balears	Sí	Cal acreditar un nivell B2 de coneixements d'anglès
Universitat de Lleó	No	No cal acreditar llengua estrangera, però a 1r cal triar entre "Llengua estrangera anglès" i "Llengua estrangera francès", totes dues tenen caràcter de formació bàsica i 6 ECTS cadascuna.
Universitat de Lleida	Sí	Abans d'acabar el grau cal acreditar el coneixement d'una llengua estrangera (anglès, francès, alemany o italià) <ul style="list-style-type: none"> • Si es va matricular abans del curso 2014-2015: nivell B1 • Si es va matricular el curso 2014-2015 o posteriors: nivell B2
Universitat de Màlaga	No	-
Universitat de Múrcia	No	-
Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED)	No	-
Universitat Pablo de Olvide (Sevilla)	No	-
Universitat del País Basc (Escola Universitària de Magisteri de Bilbao)	No	-
Universitat del País Basc (Facultat d'Educació, Filosofia i Antropologia de Sant Sebastià)	No	-
Universitat Rovira i Virgili (Tarragona)	Sí	Per poder sol·licitar el títol oficial cal acreditar el coneixement d'una llengua estrangera (anglès, francès, alemany, italià o portuguès) <ul style="list-style-type: none"> • Alumnat que va començar els estudis el 2013-2014, un nivell B1 • Alumnat que va començar els estudis el 2014-2015 o posteriors, un nivell B2
Universitat de Salamanca	No	-
Universitat de Santiago de Compostel·la	Sí	Cal acreditar un nivell B1 d'una llengua estrangera
Universitat de València	No	-
Universitat de Valladolid (Facultat d'Educació i Treball Social)	No	-
Universitat de Valladolid (Facultat d'Educació a Palència)	No	-
Universitat de Vigo	No	-

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació que s'ofereix a les pàgines web de les universitats.

Com es pot observar a la taula 3, pel que fa a la necessitat d'acreditació d'una llengua estrangera per a l'accés al grau o per a l'obtenció del títol, en el 72,72% dels centres públics (N=24) no es requereix acreditació de llengua estrangera, mentre que sí que es requereix en el 27,27% dels centres (n=9). En el cas dels centres que sí que exigeixen aquesta acreditació, es pot observar varietat tant en relació amb el nivell exigít (B1-B2) com en relació amb la possible llengua a acreditar, en alguns casos es precisa la llengua; en d'altres s'exigeix que sigui l'anglès; i en d'altres s'obre la possibilitat a altres llengües tant comunitàries com no comunitàries, segons els casos.

Un 9,09% de centres no exigeix l'acreditació de llengua estrangera, però inclou en el seu pla d'estudis alguna assignatura d'idiomes

D'altra banda, també es pot observar que un 9,09% (n=3) de centres no exigeix l'acreditació de llengua estrangera, però inclou en el seu pla d'estudis alguna assignatura d'idiomes.

Taula 4: Distribució de crèdits a les universitats públiques

Universitat (per ordre alfabètic)	Distribució de crèdits (Total: 240)				
	Bàsics	Obligatoris	Optatius	Pràctiques externes	TFG
Universitat de A Coruña	60	96	36	42	6
Universitat d'Almeria	60	138	6	30	6
Universitat Autònoma de Barcelona	60	90	54	30	6
Universitat de Barcelona	60	78	30	30	12
Universitat de Burgos	60	102	30	42	6
Universitat de Castella-La Manxa (Facultat de Ciències de l'Educació i Humanitats a Cuenca)	60	120	30	24	6
Universitat de Castella-La Manxa (Facultat de Ciències Socials a Talavera de la Reina)	60	120	30	24	6
Universitat Complutense de Madrid	60	102	30	42	6
Universitat de Còrdova	60	108	24	42	6
Universitat d'Extremadura	60	126	30	18	6
Universitat de Girona	60	84 + 6 de RecAc	36	42	12
Universitat de Granada (Facultat de Ciències de l'Educació)	60	90	60	24	6
Universitat de Granada (Facultat d'Educació, Economia i Tecnologia de Ceuta)	60	90	60	24	6
Universitat de Granada (Facultat d'Educació i Humanitats de Melilla)	60	90	60	24	6
Universitat de Huelva	60	114	30	30	6
Universitat de Jaén	60	120	30	24	6
Universitat de Las Palmas de Gran Canaria	60	120	24	26	10
Universitat de Les Illes Balears	60	132	12	30	6
Universitat de Lleó	60	108	36	28	8
Universitat de Lleida	60	90	48	30	12
Universitat de Màlaga	60	84	48	42	6

Universitat de Múrcia	60	108	30	36	6
Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED)	60	120	24	30	6
Universitat Pablo de Olvide (Sevilla)	66	108	30	30	6
Universitat del País Basc (Escola Universitària de Magisteri de Bilbao)	60	96	30	42	12
Universitat del País Basc (Facultat d'Educació, Filosofia i Antropologia de Sant Sebastià)	60	102	24	42	12
Universitat Rovira i Virgili (Tarragona)	60	120	30	21	9
Universitat de Salamanca	60	114	30	30	6
Universitat de Santiago de Compostel·la	60	108	36	30	6
Universitat de València	60	114	27	31	8
Universitat de Valladolid (Facultat d'Educació i Treball Social)	60	108	36	30	6
Universitat de Valladolid (Facultat d'Educació a Palència)	60	108	36	30	6
Universitat de Vigo	60	102	36	30	12

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació que s'ofereix a les pàgines web de les universitats.

Com es pot observar a la taula 4, hi ha una distribució desigual dels crèdits en els plans d'estudi dels diferents centres. En relació amb els crèdits bàsics, el 96,96% (n=32) en té un total de 60 i només un centre, el 3,03%, té 66 crèdits bàsics. És la Universitat Pablo Olvide de Sevilla.

En el cas dels crèdits obligatoris (sense incloure-hi els crèdits de pràctiques externes ni els crèdits de TFG), ja hi ha més diversitat. Van des d'un màxim de 138 i un mínim de 78.

En relació amb els crèdits optatius, també hi ha grans diferències. Oscil·len entre els 6 i els 60 crèdits. Els cursos en què s'ofereixen varien també d'unes universitats a unes altres, tot i que solen concentrar-se més entre 3r i 4t. La càrrega de crèdits per optativa en la majoria dels casos és de 6 crèdits, llevat de Girona (3 ECTS), Huelva (té optatives de 6 ECTS i optatives de 3 ECTS) i València (4,5 ECTS). I també varia molt d'uns centres a uns altres l'oferta entre la qual es poden triar les optatives; en són exemples les universitat següents: a la Universitat d'Almeria es cursa només una optativa de 6 ECTS que s'ha d'escollir d'entre una oferta de 51, però que sembla que són comunes a tots els graus; a la Universitat Rovira i Virgili s'han de cursar 5 optatives de 6 ECTS a triar entre una oferta de 30, que és l'oferta d'optatives més àmplia que s'ha trobat.

Pel que fa als crèdits de pràctiques, oscil·len entre un màxim de 42 en el 24,24% dels casos (N=8) i un mínim de 18 en el 3,03% (n=1). Els períodes de pràctiques també difereixen d'uns centres a uns altres, i oscil·la majoritàriament entre 1 i 3 períodes de pràctiques, excepte en el cas de la UNED, en què hi ha un total de 5 períodes. Els cursos en què se situen els períodes de pràctiques també varien d'uns centres a uns altres, i oscil·len entre 2n, 3r i 4t. No hi ha pràctiques en el primer curs en cap universitat.

La càrrega de crèdits per optativa en la majoria dels casos és de 6 crèdits, llevat de Girona (3 ECTS), Huelva (té optatives de 6 ECTS i optatives de 3 ECTS) i València (4,5 ECTS)

Finalment, en relació amb els crèdits destinats a TFG, en el 18,18% dels centres (n=6) s'estableixen 12 crèdits, que és el màxim que es troba, i en el 69,69% dels centres s'estableixen 6 crèdits, que és el mínim (n=23). També hi ha quatre universitats amb una oferta diferent, Las Palmas de Gran Canaria ofereix 10 crèdits, Rovira i Virgili n'ofereix 9 i Lleó i València n'ofereixen 8.

Conclusions i propostes

En primer lloc, pel que fa a les característiques generals de l'oferta del grau a les universitats espanyoles, es conclouen diferències significatives. En relació amb el nombre de places que s'ofereixen, a les universitats presencials oscil·len entre trenta i cent vuitanta, per tant s'arriben a sextuplicar. Seria interessant continuar aprofundint en aquest tema per conèixer, per exemple, el nombre de grups i la ràtio per grup perquè, sens dubte, és una dada que condiciona la qualitat de la docència impartida. En el cas de les universitats no presencials, el nombre màxim es dispara o, directament, no hi ha nombre màxim. Pel que fa a la nota de tall, es conclouen diferències també significatives que oscil·len entre el cinc i l'existència de notes raonablement altes, hi destaquen un bon nombre d'universitats catalanes i basques, que arriben, en alguns casos, a superar el nou i són, per tant, les universitats de més difícil accés. També hi ha diferències importants pel que fa al preu del crèdit. En aquest sentit, les universitats catalanes són les més cares, gairebé tripliquen el preu de les gallegues. Així doncs, grans diferències a l'hora de poder accedir al grau entre les diferents universitats i entre les universitats de les diferents comunitats autònomes.

En segon lloc, quant a l'oferta de mencions al títol, es conclou que només cinc centres les ofereixen, i el número varia entre dos i cinc. Totes les mencions que s'ofereixen són diferents en cada cas, per la qual cosa no hi ha mencions coincidents. També es conclou que hi ha quatre centres que, tot i que no ofereixen mencions pròpiament dites, sí que ofereixen diferents itineraris o especialitats al voltant dels quals organitza les optatives. Per bé que, certament, a priori, l'existència o no de mencions podria portar a pensar en universitats amb una formació més especialitzada, i en d'altres amb una formació més generalista o polivalent, la veritat és que caldria fer una anàlisi més aprofundida dels plans d'estudi, tant de les assignatures bàsiques i obligatòries com de les optatives, per poder fer afirmacions en aquest sentit.

En tercer lloc, en relació amb la necessitat o no d'acreditar el coneixement d'una llengua estrangera per a l'accés als estudis o per a l'obtenció del títol, només una minoria de centres l'exigeixen. Són un total de nou universitats, amb diferències entre el nivell exigít, que sol oscil·lar entre B1 i B2, i la llengua concreta que s'ha d'acreditar, que en alguns casos és l'anglès, però en la majoria dels casos es deixa la possibilitat oberta a acreditar altres llengües comunitàries i no comunitàries. En aquest sentit seria interessant aprofun-

dir en relació amb les competències lingüístiques que els professionals de l'educació social han d'haver adquirit i desenvolupat en el context de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES). Es conclou aquí també una diferència significativa en relació amb la competència lingüística que cal acreditar segons la universitat en què es cursen els estudis. D'altra banda, cal concloure també que hi ha dos centres que, tot i que no n'exigeixen acreditació, inclouen en el seu pla d'estudis assignatures d'idiomes.

En quart i últim lloc, pel que fa a la distribució de crèdits en els plans d'estudis entre bàsics, obligatoris, optatius, de pràctiques externes i de TFG, es conclouen també diferències significatives entre universitats. A priori, més crèdits optatius i més crèdits de pràctiques apunten cap a formacions més especialitzades i més pràctiques, davant d'altres de més generalistes i amb més càrrega teòrica, però caldria una anàlisi més aprofundida dels plans d'estudi per obtenir conclusions més contundents i detallades en aquest sentit. Finalment, els crèdits destinats a TFG també ofereixen importants diferències. Augmenten progressivament des d'un mínim de sis, en la majoria dels centres, fins a un màxim de dotze. Interessa la càrrega de crèdits concedida al TFG, per tot el que comporta de desenvolupament de competències d'autonomia en l'elaboració de projectes i de recerques. També en aquesta línia caldria aprofundir-hi més.

Es pot concloure, en definitiva, que el grau d'Educació Social a les universitats espanyoles ofereix diferències en relació amb tots els aspectes analitzats que permeten afirmar que, tant les característiques d'accés als estudis com la formació que rep l'alumnat, són significativament diferents en funció de la universitat triada. Tal com s'ha apuntat, seria interessant continuar treballant en aquesta línia de recerca sobre la formació dels educadors socials per analitzar amb més profunditat els diferents plans d'estudi i poder arribar a conclusions més detallades pel que fa a les diferències en la formació rebuda i poder relacionar-la també amb els diferents àmbits d'intervenció professional d'aquests professionals. També seria interessant ampliar l'estudi als centres privats i a la formació rebuda en altres països del nostre entorn europeu més proper, i també a les similituds i diferències de formació amb altres perfils professionals afins.

Es pot concloure, en definitiva, que el grau d'Educació Social a les universitats espanyoles ofereix diferències en relació amb tots els aspectes analitzats que permeten afirmar que, tant les característiques d'accés als estudis com la formació que rep l'alumnat, són significativament diferents en funció de la universitat triada

María-Isabel Viana-Orta
Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació
Universitat de València
M.Isabel.Viana@uv.es

Joan María Senent
Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació
Universitat de València
Joan.M.Senent@uv.es

George Camacho
Escola de Educaçã
Instituto Politécnico de Santarém
george.camacho@ese.ipsantarem.pt

Bibliografia

- Azevedo, S.; Correia, F.** (2013). A Educação Social em Portugal: evolução da identidade profissional. *RES, Revista de Educação Social*, 17.
- Bergmar, Â.** (2011). El trabajo social en Suecia. *Educación Social*, 48, 101-116.
- Caballero, A.; Manso, J.; Matarranz, M.; Valle, J. M.** (2016). Investigación en Educación Comparada: Pistas para investigadores noveles. *Revista Iberoamericana de Educación Comparada*, núm. 9, 39-56.
- Caride, J. A.** (2007). La Pedagogía Social ante el proceso de convergencia europea de la Educación Superior. *Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria*, 14, 11-31.
- Caride, J. A.** (2008). El grado en Educación Social en la construcción del Espacio Europeo de Educación Superior. *Educación XXI*, 11, 103-131.
- Correia, F.; Martins, T.; Azevedo, S.; Delgado, P.** (2014). A Educação Social em Portugal: Novos desafios para a identidade profissional. *Interfaces Científicas*, vol. 3, núm. 1, 113-124.
- De-Juanas, A.; Limón, M. R.; Melendro, M.** (2014). Práctica profesional y formación del educador social en España. *Interfaces Científicas, Educaçao*, vol. 3, núm. 1, 89-102.
- Ferrer, F.** (2002). *La educación comparada actual*. Barcelona: Ariel.
- Forés, A.** (2014). Propuestas metodológicas en educación social basadas en algunos principios de la neurodidáctica. *Edetania*, 45, 201-210.
- García Garrido, J. L.** (1990). *Fundamentos de Educación Comparada*. Madrid: Dykinson.
- García Molina, J.; Sáez, J.** (2011). Educación Social: ¿Qué formación para qué profesional? *RES, Revista de Educación Social*, 13.
- Gojová, A.; Holasová, V.; Chytil, O.; Keller, J.; Krausová, A.; Sykorová, D.** (2011). El Trabajo Social en la República Checa. *Educación Social*, 48, 11-28.
- Herrera, D.** (2010). Un acercamiento a la situación formativa de los educadores y educadoras sociales. *Revista de Educación*, Sep-Dic. 2010, 641-666.
- Littlechild, B.; Lyons, K.** (2011). El trabajo social en Inglaterra y Gales. *Educación Social*, 48, 29-47.
- Losada-Puente, L.; Muñoz-Cantero, J. M.; Espiñeira-Bellón, E. M.** (2015). Perfil, funciones y competencias del educador social a debate: análisis de la trayectoria de la formación de profesionales de la educación social. *Educaió Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 60, 59-76.
- Lozupone, E.** (2014). La práctica profesional y la formación del educador social en Italia. *Interfaces Científicas, Educaçao*, vol. 3, núm. 1, 125-136.

March, M. X. (2007). La Educación Social en el marco de la construcción del Espacio Europeo de Educación Superior. *Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria*, 14, 33-52.

Martínez Usarralde, M. J. (2003). *Educación comparada. Nuevos retos, renovados desafíos*. Madrid: La Muralla.

Martínez Usarralde, M. J. (2006). La Educación Comparada revisitada: Revisión a la evolución epistemológica y temática en la era postcomparada. *Tendencias Pedagógicas*, 77-100.

Medel, E. (2012). La formación de los educadores sociales como espacio de oportunidades. *RES, Revista de Educación Social*, 14.

Moral, A. M. (2014). La investigación en Educación Social. Una propuesta orientada a la formación de estudiantes universitarios. *Edetania*, 45, 189-200.

Ortega, J.; Caride, J.A.; Úcar, X. (2013). La Pedagogía Social en la formación-profesionalización de los educadores y las educadoras sociales, o de cuando el pasado construye futuros. *RES, Revista de Educación Social*, 17.

Pallisera, M.; Fullana, J. (2011). La educación social y el proceso de adaptación al Espacio Europeo de Educación Social. Retos y posibilidades. *RES, Revista de Educación Social*, 13.

Panchón, C. (2011). Educadora social - Educador social: Formación y profesión. Horizonte 2020. *RES, Revista de Educación Social*, 13.

Pérez-de-Guzmán, V.; Bas-Peña, E. (2014). Universidad y formación de profesionales de la educación social. *Interfaces Científicas, Educaçao*, vol. 3, núm. 1, 101-112.

Puhl, R. (2011). El Trabajo Social en Alemania. *Educación Social*, 48, 65-84.

Reial Decret 1420/1991, de 30 d'agost, pel qual s'estableix el títol universitari de Diplomant en Educació Social i les directrius generals pròpies dels plans d'estudis que condueixen a l'obtenció del títol (BOE núm. 243, 10-10-1991).

Reial Decreto 168/2004, de 30 de gener, pel qual es regulen les condicions per a la declaració d'equivalència entre determinats títols en matèria d'educació social i el títol oficial de Diplomant en Educació Social establerts pel Reial Decret 1420/1991, de 30 d'agost (BOE núm. 38, 13-02-2004).

Rocha, P.; Camacho, G. (2009). A Avaliação da Concretização do Processo de Bolonia numa Instituição de Ensino Superior Portuguesa, *REEC, Revista Española de Educación Comparada*, 15, 41-59.

Rodríguez, R. M. (2007). Contradicciones y desafíos de la globalización para la Educación Social. *Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria*, 14, 119-127.

Puhl, R. (2011). El Trabajo Social en Alemania. *Educación Social*, 48, 65-84.

Sáez, J. (2005). La profesionalización de los educadores sociales: construcción de un modelo teórico para su estudio. *Revista de Educación*, 336, 129-139.

Sáez, J. (2009). El enfoque por competencias en la formación de los educadores sociales: una mirada a su caja de herramientas. *Revista Interuniversitaria de Pedagogía Social*, 16, 9-20.

- Senent, J. M.** (1994). *Los educadores sociales en Europa. Modelos formativos francófonos y meridionales*. Valencia: Universidad de Valencia.
- Senent, J. M.** (2008). Las titulaciones de Educación: una perspectiva histórico-comparada desde España y Europa. *Educación XXI*, 11, 43-71.
- Senent, J. M.** (2011a). Educación social: la diversidad como eje de trabajo en clave internacional. *RES, Revista de Educación Social*, 13.
- Senent, J. M.** (2011b). Los nuevos Grados en Educación Social en las Universidades Españolas. *RES, Revista de Educación Social*, 13.
- Senent, J. M.** (2011c). Educación Social en la Amazonía. *RES, Revista de Educación Social*, 13.
- Teixeira, L.** (2014). Aprendizagem profissional e transições para o mundo do trabalho. Pista para refletir sobre a formação dos educadores sociais. *Interações*, 29, 238-255.
- Úcar, X.** (2011). Relaciones entre académicos y prácticos en el campo de la pedagogía social y de la educación social. En Belando, M. (ed.), *II Jornada Monográfica "Pedagogía Social y Educación Social: una mirada de futuro"*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid.
- Vilar, J.** (2018). Elements de reflexió per al futur proper de l'educació social. *Educaió Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 70, 17-38.
- Vilar, J.; Planella, J.; Galcerán, M. M.** (2003). Límits i possibilitats de l'acció pedagògica en educació social. *Educaió Social*, 25, 10-28.